

Kartoflens historie

Kartoffel kommer af det spanske **tartufo** (trøffel). Heraf er udviklet tartuffel, tartøffel og kartoffel. Plantens amerikanske navn er **Batat**, som blev til patat, poteter (svensk) og potatoes (engelsk). Kartofflen kaldes også **jordæble** på flere sprog. Pomme de terre (fransk), Erdapfel (tysk), Aardappel (hollandsk) og kartoffelæble (dansk).

1550. Spanierne finder de første kartofler i Peru, hvor inkaerne havde dyrket dem i flere tusind år. Få år senere tager en engelsk slavehandler kartoflerne med som proviant til Europa.

1616. Kartofflen spises som noget ganske særligt ved det kongelige taffel i Paris.

1650. Efter borgerkrigen i England i 1640'erne er det kartoflerne, som redder englænderne fra hungersnøden. Det samme sker 100 år efter i en lille by i Schweiz.

1719-1720. En koloni af franske, landflygtige huguenotter, der ankommer til Fredericia, har muligvis dyrket de allerførste kartofler i Danmark, da de kendte kartoffelavl fra Frankrig.

1740-1786. Frederik den Store af Preussen befaler, at der skal dyrkes kartofler i alle kommuner.

1756. Provst Lüders i Lyksborg skriver den første bog om kartoffelavl i Danmark.

1759. Frederik den Femte hverver sydtyskere til at opdyrke Alheden. En del af dem kender til kartoffelavl fra deres hjemegn, og det er dem, der lærer danskerne at dyrke og spise kartofler.

1761-62. I maj 1761 bestiller dr. Erichsen læggekartofler hjem fra Hamborg til kolonisterne, og de avler så mange, at de sælger dem på torvet i Viborg. Det giver dem øgenavnet kartoffeltyskere.

1775. Dronningen af Frankrig, Maria Antoinette, befaler, at der skal serveres kogte kartofler ved det kongelige bord som "jordæbler i morgenkåbe" (med skræl!).

1845 - 48. Kartoffelsyge i Danmark og i udlandet. I Irland dør tusinder af sult. Nye sorter opstår.

1900-1920. Nye maskiner opfindes, bl.a. sortere-, læggemaskiner og kartoffeloptagere.

1933. Karup Kartoffelmelsfabrik opføres med udledning af spildevand i åen.

1949 – 1961. Der oprettes 2 kartoffelcentraler i Karup og et kartoffelkogereri mellem Karup og Frederiks..

1980 - 1985 – 1999 -2015. Udvidelse af kartoffelmelsfabrikken med 4 siloer.